

Olgu Sunumu

Brusella Tedavisinde Nadir Görülen Bir Yan Etki: Fotoonikoliz

Hülya NAZİK¹, Selçuk NAZİK², Feride ÇOBAN GÜL³, Betül DEMİR⁴

¹Bingöl Devlet Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği, Bingöl, Türkiye

²Bingöl Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği, Bingöl, Türkiye

³Elazığ Eğitim Araştırma Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği, Elazığ, Türkiye

⁴Fırat Üniversitesi Tıp fakültesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

ÖZET

Bruselloz, Türkiye’de ve dünyada önemli bir halk sağlığı sorunudur. Ateş, eklem ağrıları, terleme gibi spesifik olmayan belirtilerle ortaya çıkan brusellozun tedavisinde doksisisiklin önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca doksisisiklin enflamatuvar ve enfeksiyöz birçok hastalığın tedavisinde veya profilaksisinde kullanılan geniş spektrumlu tetrasiklin grubu bir antibiyotiktir. Doksisisiklinin birçok sistemik komplikasyonunun (özefajit, hepatotoksisite, ishal vb.) yanında fototoksik etkisi de bilinmektedir. Fototoksik reaksiyonlara nadiren eşlik eden fotoonikoliz, ultraviyole ışınlarının etkisi ile tırnak plağının tırnak yatağından ayrılması durumudur. Bu olgu sunumunda bruselloz nedeniyle doksisisiklin tedavisi başlanan ve tüm el tırnaklarında fotoonikoliz gelişen bir hastanın sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Fotoonikoliz, Bruselloz, Doksisisiklin.

ABSTRACT

Photoonycholysis as a Rare Side Effect of Treatment of Brucellosis

Brucellosis is an important public health problem in Turkey as well as in the world. The disease manifests with non-specific symptoms such as fever, joint aches, and sweating, and doxycycline has an important place in its treatment. Doxycycline is a broad-spectrum tetracycline antibiotic used in the treatment and prophylaxis of various inflammatory and infectious disorders. Along with several systemic complications (i.e. esophagitis, hepatotoxicity, diarrhea), doxycycline is also known to have phototoxic effects. Photoonycholysis, rarely accompanying phototoxic reactions, is the detachment of the nail plaque from the nail bed with exposure to ultraviolet light. The aim of the current case report was to present a patient, who was placed on doxycycline therapy due to brucellosis and who developed photoonycholysis in all fingers of the hands.

Keywords: Photoonycholysis, Brucellosis, Doxycycline

Fototoksik reaksiyon; güneş ışınlarına hassasiyeti artıran ilaçlara bağlı, güneşe maruz kalan bölgelerde gelişir. Fotoonikoliz, ultraviyole (UV) ışınlarının etkisi ile tırnak plağının tırnak yatağından ayrılması ile oluşur ve fototoksik reaksiyonlara nadiren eşlik eder (1). Doksisisiklin enfeksiyöz ve enflamatuvar hastalıkların tedavisinde kullanılan, geniş spektrumlu tetrasiklin grubu bir antibiyotiktir. Birçok sistemik komplikasyonun (özefajit, hepatotoksisite, ishal vb.) yanında fototoksik etkisi de bilinmektedir (2). Bu yazıda, doksisisiklin kullanımı sonrası nadir görülen fotoonikoliz olgusunun sunulması amaçlanmıştır.

OLGU SUNUMU

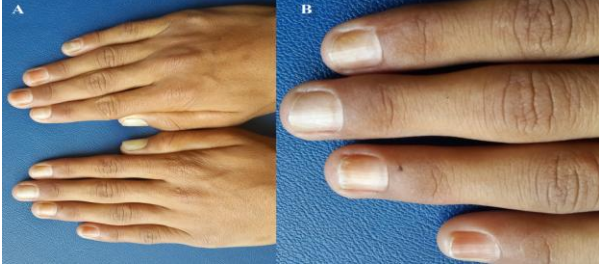
On beş yaşında, erkek hasta titreme ile yükselen ateş ve eklem ağrısı şikayeti ile enfeksiyon hastalıkları polikliniğine başvurdu. Hayvan besleme (koyun, keçi), taze peynir yeme ve annesinde geçirilmiş bruselloz öyküsü mevcuttu. Fizik muayenede ateş (38.6°C) dışında anlamlı bulgu yoktu. Hastanın Wright tüp aglütinasyon testi 1/320 olarak tespit edildi. Bruselloz tanısı ile; doksisisiklin 2x 100 mg kapsül, rifampisin

2x300 mg kapsül tedavileri başlandı. Tedaviden 14 gün sonra tırnaklarda ağrı, tırnak altlarında boşalma ve tırnaklardan su çıkma şikayeti ile dermatoloji polikliniğine başvurdu. Olgunun; herhangi bir travma öyküsünün, dermatolojik veya sistemik hastalığının olmadığı öğrenildi. Dermatolojik muayenede tüm el tırnaklarında onikoliz varken; sol elde iki, dört ve beşinci; sağ elde üç, dört ve beşinci tırnaklarda kahverengi pigmentasyon tespit edildi (Şekil 1). Tırnak plağında subungal hemoraji, piting, subungal hiperkeratoz, yağ lekesi, longitüdinale çizgilenme, lökonisi vb. bulguya rastlanmadı. Ayak tırnakları ise normaldi. Yüz, kol gibi güneşe maruz kalan diğer bölgelerde lezyon yoktu. Tırnaktan yapılan nativ preparat incelemesinde mantar elemanlarına rastlanmadı. Tüm bu veriler ışığında olguya doksisisiklin tedavisine bağlı gelişen fotoonikoliz tanısı konuldu. Enfeksiyon Hastalıkları uzmanı görüşü alınarak doksisisiklin tedavisi sonlandırıldı. Tedavi trimetoprim-sülfametoksazol (TMP-SMX) 2x1 fort tablet (800/160 mg) ve rifampisin 2x300 mg kapsül şeklinde değiştirildi.

*Yazışma Adresi: Dr. Hülya NAZİK, ¹Bingöl Devlet Hastanesi, Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği, Bingöl, Türkiye
Tel: 0505 501 91 62
Geliş Tarihi/Received: 14.08.2015

e-mail: dr.hulyagul@hotmail.com
Kabul Tarihi/Accepted: 23.11.2016

Hastaya tırnaklarını kısa tutarak, travmadan ve güneşten korunma önerildi. Hasta bir ay sonra poliklinik kontrolü için başvurduğunda el tırnaklarında ağrı şikayetinin gerilediği öğrenildi ve dermatolojik muayenede tırnaklarda kısmi düzelme mevcuttu.

Şekil 1. A: El tırnaklarında gelişen fotoonikoliz. B: Sol el tırnaklarında fotoonikoliz

TARTIŞMA

Fotoonikoliz, UV ışınları nedeniyle tırnak plağının tırnak yatağından ayrılmasıyla sonuçlanan nadir bir fototoksik reaksiyondur (3). Fotoonikoliz etiyojisinde; ilaçlar (tetrasiklinler, florokinolonlar, nonsteroid antiinflamatuvar ajanlar, psoralenler, retinoidler, zidovudin, kinin vb.), porfiri gibi fotosensitizasyon ile karakterize hastalıklar ve spontan gelişim yer alır (1,4).

Fotoonikolize en sık neden olan ilaçların başında tetrasiklinler yer alır. Ayrıca psoralenler, florokinolonlar, kloramfenikol, oral kontraseptifler ve klorpromazin gibi ilaçlar da fotoonikolize neden olabilir (1). Fotoonikoliz ilaç alımından hemen sonra veya ilaç kesildikten birkaç hafta sonra ortaya çıkar (5). Bu olguda bruselloz tedavisi için başlanan doksisisiklinin ikinci haftasında fotoonikolizin ortaya çıktığı öğrenildi.

Fotoonikoliz, çocuklarda nadiren görülür ve genellikle birkaç parmak etkilenir. Olgunun çocuk olması ve eldeki tüm tırnakların etkilenmesi ilgi çekicidir. Ayak tırnakları güneş ışığına daha az maruz kaldığı için fotoonikoliz nadir görülür, el tırnaklarında ise daha sık gözlenir. Fotoonikoliz hastalarında; tırnakta renk değişikliği ve nadiren ağrı gözlenir. Bu olguda el tırnaklarında renk değişikliği ve ağrı mevcuttu ve ayak tırnakları normaldi. Fotoonikolize sıklıkla deri döküntüsü eşlik etmesine rağmen olguda deri döküntüsü yoktu (6).

KAYNAKLAR

- Pazzaglia M, Venturi M, Tosti A. Photo-onycholysis caused by an unusual beach game activity: a pediatric case of a side effect caused by doxycycline. *Pediatr Dermatol* 2014; 31: 26-27.
- Uce ÖH, Çalka Ö, Bulut G. Doksisisikline bağlı fototoksik dermatit ve fotoonikoliz gelişen bir çocuk olgu sunumu. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi* 2014; 3: 162-164.
- Badri T, Ben Tekaya N, Cherif F, Ben Osman Dhahri A. Photo-onycholysis: two cases induced by doxycycline. *Acta Derm Venerol APA* 2004; 13: 135-136.
- Baran R, Juhlin L. Photoonycholysis. *Photodermatol Photoimmunol Photomed* 2002; 18: 202-207.
- Chandran NS, Aw DC. Drug-induced photo-onycholysis: an often-neglected phenomenon. *Intern Med J* 2013; 43: 1349-1350.
- Yong CK, Prendiville J, Peacock DL, Wong LT, Davidson AG. An unusual presentation of doxycycline-induced photosensitivity. *Pediatrics* 2000; 106: 13.
- Piraccini BM, Alessandrini A. Drug-related nail disease. *Clin Dermatol* 2013; 31: 618-626.
- Passier A, Smits-van Herwaarden A, van Puijenbroek E. Photo-onycholysis associated with the use of doxycycline. *BMJ* 2004; 329: 265.
- Elmas ÖF, Kızılyel O, Metin MS, Bilen H, Özdemir Ş, Atasoy M. Doksisisiklin kullanımına bağlı oluşan foto-onikoliz: bir olgu sunumu. *Türkderm* 2014; 48: 87-88.

Tırnakta ayrışma klinik olarak üç alt tiptedir. Tip 1; en sık görülen tiptir ve ayrışma distalde yarım ay şeklindedir. Tip 2'de; proksimalde dairesel bir çentik vardır. Tip 3'te ise lezyonlar tırnak plağının merkezindedir (7). Bu olgudaki fotoonikoliz nadir görülen tip 2 ile uyumlu idi.

Tırnak yapısının dışbükey lens gibi davranması ve UV ışınlarının tırnak yatağına odaklanması tırnak harabiyetine neden olmaktadır. Ayrıca tırnak yatağının deriye göre daha az melanin içermesi, stratum granulozum ve sebace glandların olmayışı da fotokorunmayı kısıtlamaktadır (8). Bu olgu; hayvan otlattığı için güneş ışınlarına yoğun ve uzun süre maruz kalmıştır. Ayrıca bölgenin coğrafi koşulları (kuzey yarım küre 39-41 kuzey enlemleri ve 1140 metre) ve yaz mevsimi nedeniyle güneş ışınları daha dik açı ile ulaşmıştır. Tablonun oluşmasında bu faktörlerin kolaylaştırıcı rol oynadığı düşünülmektedir.

Fotoonikoliz tanısı onikolize neden olabilecek diğer nedenlerin (dermatolojik hastalıklar, sistemik hastalıklar, tırnağa temas ettirilen ürünler vb.) dışlanmasıyla konur (9). Doksisisiklin sıkça kullanılan bir antibiyotik olmasına rağmen fotoonikolizin eşlik ettiği az sayıda olgu bildirilmiştir. Olgunun etiyojisinde ilaç dışında bir neden tespit edilmemiştir.

Tedavi; lokal önlemler (tırnakların kısa tutulması, travmadan kaçınma, su ile uzun süreli temastan kaçınma, tırnakları tahrip edecek ürünlerden sakınma) ve neden olan ilacın kesilmesini içerir (7). Enfeksiyon Hastalıkları uzmanı tarafından, doksisisiklin tedavisi sonlandırıldı ve yerine TMP-SMX başlandı. Fotoonikoliz iyi seyirli bir tablodur ve ilaç kesildikten 3-6 ay sonra kendiliğinden geriler. Bir ay sonra poliklinik kontrolüne çağrılan olgunun ağrı şikayeti gerilemişti ve tırnaklarda kısmi düzelme mevcuttu. Olgu sonraki takiplerine gelmedi.

Sonuç olarak; profilaktik veya tedavi amaçlı doksisisiklin başlanan olgular olası yan etkileri hakkında bilgilendirilmelidir. Güneş maruziyetine karşı güneş koruyucu elbise ve kremler ile kadınlar için renkli tırnak cilası kullanmaları önerilebilir.